

Міністерство освіти та науки України
Харківський національний університет
радіоелектроніки

Діденко Е.В.

ЕК

СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ І РОЛЬ СТРАХУВАННЯ

ЕК

Харків
2010

Зміст

Вступ.....	3
Теорія.....	4
В чому полягає предмет страхової діяльності?.....	4
Як розвивалися страхові відносини у суспільстві?.....	4
Сутність та зміст страхових відносин.....	6
Основні функції страхування.....	9
Термінологія у страхуванні.....	10
Критерії класифікації у страхуванні.....	13
Практика.....	15
Методичні вказівки до самостійної роботи	15
Поточна перевірка знань.....	16
Тема 1.....	16
Словник термінів.....	17
Перелік посилань.....	18

Проблемні питання:

Предмет страхової діяльності

Сутність та зміст страхових відносин

Основні функції страхування

Теорія

В чому полягає предмет страхової діяльності?

Страхові відносини між людьми з приводу упередження або зменшення шкоди непередбачуваних негативних зрушень процесу суспільного виробництва виникають ще на зорі людства. Підставою цього явища стає безсилля людини перед стихією природи, яке зумовлює необхідність створення резервів для якнайшвидшого відновлення нормального руху процесу виробництва у широкому розумінні. Страх, незахищеність людства спонукають до покращення умови існування шляхом управління акумульованими на страховий випадок резервами, зменшення витрат від настання страхових випадків. Об'єктивно у суспільстві виникає суперечливість економічних інтересів, яка обумовлює існування низки протиріч, але усвідомлення можливості і необхідності мінімізації дії негативних факторів природного, техногенного та антропогенного характеру, мотивів та стимулів налагодження страхових відносин з приводу мінімізації ризику можливих втрат, змушує страховика та страхувальника вступати в економічні відносини між собою. Так з'являється підґрунтя перерозподільчих відносин з приводу формування і використання страхових резервів суспільства, яке сприяє розвитку діяльності особливого (за ознакою вилучання, накопичення, а у разі стихійного лиха й використання) роду - страхування, хоча саме його визначення, науковий термін, з'являється дещо пізніше.

Лінгвістичні першоджерела походження терміну страхування вказують на те, що народи світу завжди пов'язували страхування з ймовірністю настання несприятливих подій. Ще з найдавніших часів розвиток відносин зі страхування сприяв розвитку страхової термінології. Так за латинською мовою "strāgēs" - спустошення, поразка, повалення на землю, лихо; старословянське слово "страхъ" слугувало виразом духовного стану занепокоєння можливим нещастям, лихом, скрутою, яке є уявним або реальним в залежності від конкретних умов формування цього стану і т.д., тобто і у часі і у просторі людського спілкування страхування використовувалось в якості засобу захисту від понесення можливо більших, аніж наявні збитків.

Як розвивалися страхові відносини у суспільстві?

Розвиток відносин зі страхування простежується за чотири тисячоріччя до нашої ери у Стародавньому Вавілоні. Так, наприклад стаття 23 Збірнику законів Хаммурапі визначає розмір страхового відшкодування на випадок пограбування наступним чином: "Якщо грабіжника не буде схоплено, то пограбована людина повинна, клянучись, показати перед богом все, що у неї пропало, а громада і рабіанум (рабіанум - староста громади), на землі і у межах яких здійснено грабунки, повинні відшкодувати їй, що в неї пропало."

Закони XII таблиць в Стародавньому Римі в 450 році до нашої ери встановлювали непорушність прав зацікавленої особи на користь якої здійснювалось розпорядження на випадок смерті особи, яка своїм майном, або підвладними особами заздалегідь страхувала доброзичливе

ставлення до неї, тим самим надаючи впевненості зацікавленій особі у відшкодуваності її зусиль. Так у пункті 3 Таблиці V читаємо: "Як хто розпорядиться на випадок своєї смерті щодо свого домашнього майна або стосовно опіки над підвладними йому особами, так нехай те і буде непорушним."

Основою релігійних союзів стародавніх Індії, Єгипту, Китаю була допомога на випадок захворювання, каліцтва, смерті, а в окремих випадках і матеріальна підтримка родини померлого. Стародавня Греція, країни Перської затоки стояли у витоків виникнення угод про взаємний розподіл збитків від можливого кораблекрушіння, небезпеки морського транспортування вантажів між судновласниками, купцями, іншими зацікавленими особами. Існує безліч інших прикладів налагодження страхових відносин характерною відзнакою яких була домовленість про відшкодування збитків після їхньої появи.

Угода учасників про накопичення фонду відшкодування можливих у їх спільній діяльності збитків відповідає домовленостям початку нашої доби.

Гільдії та цехи середньовіччя істотно розвивають зміст відносин зі страхування: по-перше, характерною відзнакою страхових угод того часу стає акумулювання страхового фонду за принципом рівномірності його використання кожним з членів гільдії або цеху у разі настання страхового випадку, отже рівноавантаженості (рівних розмірів) їх внесків до спільного страхового фонду; по-друге, значному розширенню кола страхових випадків, що складають предмет угоди, сприяє істотна конкретизація форми, розмірів, часу страхових внесків та страхових виплат.

Угоди про створення спеціалізованого фонду постійно діючої організації набувають поширення з початку XVII сторіччя нашої ери. Їм властиві такі ознаки: по-перше, використання спеціалізованих методик визначення форми, часу та розмірів страхових внесків та страхових відшкодувань в залежності від виду страхування; по-друге, розвиток перестраховання та співстрахування ризиків значних втрат.

Угоди про поєднання зусиль наддержавних, державних та недержавних страхових організацій у страховому захисті спільних інтересів набувають поширення наприкінці XX - початку XXI сторіччя н.е. Їм властиві такі ознаки:

по-перше, формування спільного страхового фонду за принципом пропорційності внесків масштабом можливих загроз у реалізації спільних інтересів;

по-друге, накопичення страхових резервів, достатніх для покриття збитків за великомасштабними страховими випадками;

по-третє, узгодження та гармонізація міжнародних норм страхового права.

Досвід розвитку страхових відносин вказує на об'єктивний характер дії таких моментів:

По-перше, страхові відносини об'єктивно обумовлені потребами у страховому захисті, які

ведуть до виникнення та розвитку як особистих так і групових економічних інтересів. Активні дії з реалізації цих інтересів сприяють запобіганню або якнайшвидшому усуненню наслідків дії негативних факторів на суспільний процес виробництва.

По-друге, страхові відносини логічно є невідомою частиною виробничих відносин та історично розвиваються з поглибленням міжнародного поділу праці.

Сутність та зміст страхових відносин.

Підводячи підсумки тривалої історії розвитку суспільної системи страхових відносин акцентуємо увагу на:

1. Визначенні страхування. Страхування це вид відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів.

2. Предметі страхування. Предмет страхування полягає у зменшенні ризиків можливих втрат внаслідок об'єктивно існуючої невизначеності майбутнього.

3. Об'єкті страхування. Об'єкт страхування - економічні інтереси, насамперед майнові. Об'єктами страхування можуть бути майнові інтереси, пов'язані:

- з життям, здоров'ям, працездатністю та додатковою пенсією страхувальника або застрахованої особи (особисте страхування);
- з володінням, користуванням і розпорядженням майном (майнове страхування);
- з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі (страхування відповідальності).

Якщо ризик виконання обов'язків за конкретним об'єктом страхування надто великий, страховик передає надмірну частину його обслуговування іншому страховикові - так виникає перестрахування - страхування одним страховиком (перестрахувальником) на визначених договором умовах ризику виконання частини своїх обов'язків перед страхувальником у іншого страховика (перестраховика). Страховик (перестрахувальник), який уклав з перестраховиком договір про перестрахування, залишається відповідальним перед страхувальником у повному обсязі згідно з договором страхування.

Слід також розуміти, що об'єкт страхування може бути застрахований за одним договором страхування кількома страховиками - так виникає співстрахування - при цьому в договорі містяться умови, що визначають права і обов'язки кожного страховика. За наявності відповідної угоди між співстраховиками і страхувальником один із співстраховиків може представляти всіх

інших у взаємовідносинах із страхувальником, залишаючись відповідальним перед ним лише у розмірі своєї частки.

4. Суб'єктах страхування. Суб'єкти страхування - це фізичні і юридичні особи, які приймають участь у страхуванні.

Страховиками є фінансові установи, які створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств з додатковою відповідальністю, і одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності. Учасників страховика має бути не менше трьох. Страхова діяльність в Україні здійснюється виключно страховиками - резидентами України. В окремих випадках, встановлених законодавством України, страховиками визнаються державні організації. У цьому разі використання слів «державна», «національна» або похідних від них у назві страховика дозволяється лише за умови, що єдиним власником такого страховика є держава.

Предметом безпосередньої діяльності страховика може бути лише страхування, перестраховання і фінансова діяльність, пов'язана з формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управлінням. Дозволяються виконання зазначених видів діяльності у вигляді надання послуг для інших страховиків на підставі укладених цивільно-правових угод, надання послуг (виконання робіт), якщо це безпосередньо пов'язано із зазначеними видами діяльності, а також будь-які операції для забезпечення власних господарських потреб страховика.

Страховальниками є юридичні особи та дієздатні громадяни, які уклали із страховиками договори страхування або є страховальниками відповідно до законодавства України. Страховальники можуть укласти із страховиками договори про страхування третіх осіб (застрахованих осіб) призначати за згодою застрахованої особи громадян або юридичних осіб (вигодонабувачів) для отримання страхових виплат. Громадяни та юридичні особи з метою страхового захисту своїх майнових інтересів можуть створювати товариства взаємного страхування.

Страхова діяльність може провадитися за участю страхових посередників. страхових або перестрахові брокерів, та страхових агентів. Посередницька діяльність страхових та перестрахових брокерів у страхуванні та перестрахованні здійснюється як виключний вид діяльності і може включати консультування, експертно-інформаційні послуги, роботу, пов'язану з підготовкою, укладанням та виконанням (супроводом) договорів страхування (перестраховання), в тому числі щодо врегулювання збитків у частині одержання та перерахування страхових платежів, страхових виплат та страхових відшкодувань за угодою відповідно із страхувальником або перестраховальником, інші посередницькі послуги у страхуванні та перестрахованні.

Страхові брокери - юридичні особи або громадяни, які здійснюють за винагороду посередницьку діяльність у страхуванні від свого імені на підставі брокерської угоди з особою, яка має потребу у страхуванні як страхувальник. Страхові брокери - громадяни, не мають права отримувати та перераховувати страхові платежі, страхові виплати та виплати страхового відшкодування.

Перестрахові брокери - юридичні особи, які здійснюють за винагороду посередницьку

діяльність у перестрахованні від свого імені на підставі брокерської угоди із страховиком, який має потребу у перестрахованні як перестраховувальник. Дозволяється здійснення діяльності страхового та перестрахового брокера однією юридичною особою за умов виконання нею вимог щодо здійснення діяльності страхового та перестрахового брокера.

Страхові агенти - громадяни або юридичні особи, які діють від імені та за дорученням страховика і виконують частину його страхової діяльності, а саме: укладають договори страхування, одержують страхові платежі, виконують роботи, пов'язані із здійсненням страхових виплат та страхових відшкодувань. Страхові агенти є представниками страховика і діють в його інтересах за винагороду на підставі договору доручення із страховиком.

Страховики можуть утворювати спілки, асоціації та інші об'єднання для координації своєї діяльності, захисту інтересів своїх членів та здійснення спільних програм. Ці об'єднання не можуть займатися страховою діяльністю. Наприклад, Моторне (транспортне) страхове бюро є єдиним об'єднанням страховиків, які здійснюють обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів за шкоду, заподіяну третім особам. Участь страховиків у Моторному (транспортному) страховому бюро є умовою здійснення діяльності щодо обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страховики, яким дозволено займатися страхуванням авіаційних ризиків, та страховики, яким дозволено займатися страхуванням авіаційних ризиків, можуть створити Авіаційне страхове бюро та Морське страхове бюро, які мають бути юридичними особами, що утримуються за рахунок коштів страховиків.

З метою додаткового забезпечення страхових зобов'язань можуть на підставі договору створити Фонд страхових гарантій, який є юридичною особою.

Джерелами Утворення Фонду страхових гарантій є добровільні відрахування від страхових платежів, а також доходи від розміщення цих коштів. Розмір відрахувань до Фонду страхових гарантій і порядок використання коштів цього Фонду встановлюються страховиками, які беруть в ньому участь.

5.Економічній сутності страхування. Економічна сутність страхування полягає в існуванні спеціально створеної на непередбачуваний, невідворотний випадок системи відносин, яка перерозподіляє наявний спільний продукт за прийнятими правилами.

6.Речовому змісті страхування. Речовий зміст страхування полягає у відшкодуванні збитків за рахунок спільно створених резервів, акумульованих у страхові фонди.

7.Суспільній формі страхування. Суспільна форма страхування полягає у організації спеціалізованих на страхуванні підприємств - фондів, компаній тощо, сутнісною стороною діяльності яких є відшкодування збитків, заподіяних настанням страхових випадків.

8.Фундаментальних принципах страхування. Фундаментальними принципами страхування є:

Принцип страхового інтересу - за ним учасники страхових відносин мають певні економічні інтереси.

Принцип відшкодування збитків - за ним страхування є засобом компенсації дійсних втрат, а не засобом збагачення будь-кого з учасників страхових відносин.

Принцип обов'язковості відповідальності - за ним відповідальність за збитки будь-кого з учасників страхових відносин лягає на фактично винну у них особу.

Принцип добровільності - за ним учасники страхових відносин за власним бажанням передають свої права та обов'язки, якщо це не суперечить страховій угоді та діючому законодавству.

Зрозуміло, що відносно тривале, стійке існування страхових відносин обумовило накопичення і систематизацію знань щодо їх предмета в досить розвинене вчення про страхування. Вчення про страхування на підставі дослідження дії законів та закономірностей розвитку страхових відносин дозволяє цілеспрямовано змінювати характер страхових відносин у напрямку зменшення випадкових втрат суспільного процесу виробництва шляхом цільового, науково - обґрунтованого використання страхових резервів суспільства.

Зараз, завдяки наполегливій праці науковців та практиків, вчення набуло ознак науки страхування як системи знань з організації страхових відносин у суспільстві. Окремою її складовою є предмет дисципліни «Страхування», а саме: відносини, що виникають у процесі формування, розподілу та використання страхових фондів.

Основні функції страхування

Вчення про страхування виконує п'ять основних функцій:

1. Як складова системи економічних наук в досліджених поняттях, категоріях, явищах, закономірностях відображає страхову діяльність суспільства, тобто виконує теоретико-пізнавальну функцію.

2. Досліджена система знань щодо страхування слугує засобом отримання нових знань, визначення перспектив розвитку страхових відносин, тобто виконує методологічну функцію.

3. Застосування результатів досліджень щодо страхування в практичній діяльності страхових фондів, компаній свідчить про те, що страхування виконує практичну (прагматичну з точки зору раціоналізації практичної діяльності) функцію.

4. Набута система знань сприяє усвідомленню економічних засад розвитку людства, тобто виконує функцію виховання мас, наближення їх свідомості до досягнутого рівня економічного мислення.

5. Як дійсно наукове вчення, воно перевіряє часом доречність та зміст використання набутих знань, відстоює науковий підхід до раціоналізації практичної діяльності та свідомості мас, тобто виконує наукову функцію.

З погляду на поділ економічних вчень за підходом до розгляду економічних процесів та явищ (історичний, функціональний, економіко-математичний, територіально-галузевий) страхування в першу чергу виконує функцію відображення системи перерозподільчих відносин і в цьому сенсі має специфічні, пов'язані з ризиковим характером суспільного виробництва функції, а саме, набута система знань дозволяє:

- за науковим обґрунтуванням перерозподіляти ризик втрат, тобто виконує ризикову функцію перерозподілу наявного спільного продукту (або його грошового виразу) серед учасників страхування;

- формувати науково обґрунтовані резерви страхових виплат, тобто виконує функцію формування страхових резервів;

- унеможливлювати страхові випадки шляхом фінансування запобіжних заходів, тобто виконує превентивну функцію;

- інвестувати вільні (обґрунтовано) страхові резерви у розвиток перспективних галузей, тобто виконує інвестиційну функцію.

З погляду на рух матеріального носія страхових відносин - грошей - страхування виконує розподільчу (за джерелами формування та напрямками використання страхових резервів), контрольну (за цільовим використанням), аналітичну (за своєчасністю та ефективністю використання) та інші функції, притаманні системі перерозподільчих відносин в цілому.

Нова якість, яку отримує застрахований продукт визначає роль страхування в економіці, а саме, воно:

1. Надає впевненості в поверненні непередбачуваних витрат.

2. Слугує джерелом запобіжних щодо страхових подій заходів.

3. Дає змогу оптимізувати склад та структуру ресурсів, які зарезервовано на ліквідацію можливих наслідків страхових подій.

4. Забезпечує раціональне формування й використання фондів для здійснення соціальних програм

5. Стає джерелом інвестування високоприбуткових напрямків розвитку економіки.

Термінологія у страхуванні

Розвиток страхових відносин завжди залежить від стану наданого для їх реалізації правового поля. Послідовні зусилля держави, як гаранту додержання ринкових умов страхування, забезпечили правове поле для здійснення страхової діяльності, а саме до послуг всіх дійових осіб страхового ринку опрацьована ціла низка законів України, постанов Уряду, наказів Міністерства фінансів, інших державних органів влад, тобто створені нормальні засади розвитку страхових відносин в Україні.

Стрижнем страхового права України стали закони «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про Страхування», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про державне пенсійне забезпечення», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійне захворювання, які спричинили втрату працездатності», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття».

Згідно з діючим законодавством в теорії та практиці страхування затвердилась така термінологія:

"Фінансова установа (за ст. 1 ЗУ «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг») - юридична особа, яка надає одну чи декілька фінансових послуг. До фінансових установ належать банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг;

фінансові активи - кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів;

Фінансова послуга - операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів;

Ринки фінансових послуг - сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання перших фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів;

Згідно зі ст. 4 цього ж закону:

"Фінансовими вважаються такі послуги:

1) випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків;

2) довірче управління фінансовими активами;

- 3) діяльність з обміну валют;
- 4) залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;
- 5) фінансовий лізинг;
- 6) надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту;
- 7) надання гарантій та поручительств;
- 8) переказ грошей;
- 9) послуги у сфері страхування та накопичувального пенсійного забезпечення;
- 10) торгівля цінними паперами;
- 11) факторинг;
- 12) інші операції."

Страховий ринок є ринком фінансових послуг, тобто сферою діяльності учасників страхового ринку - страховиків та страхувальників, які здійснюють діяльність з надання страхових послуг та споживають страхові послуги.

Страхові послуги - це операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, - і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів. Інтереси третіх осіб полягають у якнайбільшому зменшенні страхового ризику.

Страховий ризик - це певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання.

Страховий випадок - це подія, передбачена договором страхування або законодавством, яка відбулася, і з настанням якої виникає обов'язок страховика здійснити виплату страхової суми (страхового відшкодування) страхувальнику, застрахованій або іншій третій особі.

Страхування життя - це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку. Умови договору страхування життя можуть також передбачати обов'язок страховика здійснити страхову виплату у разі нещасного випадку, що стався із застрахованою особою, та (або) хвороби застрахованої особи. У разі, якщо при настанні страхового випадку передбачено регулярні послідовні довічні страхові виплати (страхування довічної пенсії), обов'язковим є передбачення у договорі страхування ризику смерті застрахованої особи протягом періоду між початком дії договору страхування та першою страховою виплатою з числа довічних страхових виплат.

В інших випадках передбачення ризику смерті застрахованої особи є обов'язковим протягом всього строку дії договору страхування життя.

За формою страхування може бути добровільним або обов'язковим.

Критерії класифікації у страхуванні

Багатоаспектність страхових відносин вимагає дослідження внутрішніх та зовнішніх системних зв'язків, здійснення якого не можливе без класифікації об'єктів та суб'єктів страхових відносин за певними критеріями та ознаками.

Класифікація страхування - це засіб аналітичного підходу до вивчення системи страхових відносин. Її вихідним пунктом є виявлення переваг та недоліків у розвитку окремих складових системи страхових відносин, на цій підставі опрацювання пріоритетних напрямків їх удосконалення та визначення сбалансованої стратегії розвитку системи як такої.

Вибір ознаки розвитку страхування пов'язано з виділенням (класифікацією) окремих етапів за історичною ознакою часу виникнення певних видів страхування.

Наприклад:

1) дослідженів страхування за економічною ознакою майнового інтересу;

3) дослідження правових норм страхування пов'язано з виділенням окремих правових форм за юридичною ознакою різновидів страхових угод;

2) дослідження об'єкта страхування пов'язано з виділенням окремих сфер, галузей, підгалузей та видкласифікації історична, економічна, юридична, соціологічна або будь-якої іншої залежить від мети класифікації.

4) дослідження суспільних інститутів страхування пов'язано з виділенням окремих соціальних груп за соціальною ознакою суспільного статусу, спільного інтересу у страховій справі тощо.

Вибір критерію класифікації залежить від завдань, що мають вирішуватись:

- у разі дослідження різновидів страхової діяльності за критерієм відношення до життя виокремлюють:

1) страхування життя;

2) страхування, що не пов'язано із страхуванням життя.

- у разі дослідження галузей страхової діяльності за критерієм економічного інтересу виокремлюють:

- 1) страхування, пов'язане з майном (майнове страхування);
- 2) страхування, пов'язане з особистим станом (особисте страхування);
- 3) страхування, пов'язане з відповідальністю (страхування відповідальності).

- у разі дослідження сфер у страховій діяльності за критерієм відношення до об'єкта страхування виокремлюють:

- 1) пряме страхування;
- 2) спільне страхування;
- 3) перестраховання.

Практика

Методичні вказівки до самостійної роботи

Під час вивчення питань цього розділу необхідно звернути увагу на властивості, ознаки та характеристику страхових відносин як складової частини суспільних відносин. Після вивчення навчального матеріалу слід: знати сутність та зміст страхових відносин; економічну сутність страхування; речовий зміст та суспільну форму страхування; фундаментальні принципи страхування; основні функції страхування; роль та місце страхування як складової суспільних відносин; вміти здійснювати пошукову роботу по здобуттю свідчень про налагодження страхових відносин на будь-якому етапі розвитку людства; аналізувати сучасні тенденції розвитку страхування; виокремити предмет і метод страхування у колі інших економічних дисциплін.

Для успішного засвоєння теми крім засвоєння матеріалу доцільно виконати наступні завдання:

В процесі ознайомлення з працями відомих вітчизняних та закордонних вчених в зошиті для самостійної роботи слід заповнити клітинки таблиці праць відомих науковців світу зі страхування за прикладом таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Праці відомих науковців світу зі страхування

П.І.Б. науковця	Роки життя	Країна походження	Назва праці	Рік публікації праці
Вобльй К.Г.	1815р.-1927р.	Росія	Основы экономики страхования	1923р.

Поточна перевірка знань

Тема 1

Страховання виникло:

- На зорі людства
- В двадцятому сторіччі
- В сьомому сторіччі

Словник термінів

Страхування - це:

відносини щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб, які виникають у разі настання певних подій (страхових випадків).

Перелік посилань

Перелік джерел

Страхування. навчальний посібник Є.В. Діденко, В.О. Тимофєєв /Ю.В. Статкевич Харків. Компанія СМІТ. 2009. -180с.с.

Бондарев Б.В. Математические модели в страховании. Донецк. АПЕКС. 2002. -116с.